

contents and objectives of teaching foreign languages. The article deals with the genre approach as a variant of cognitive communicative approach. The concepts of the genre approach such as genre and genre competence are considered and their place in the methodology of teaching writing is defined. The expediency of use of genre approach in the training of students and to the selection of materials for teaching English writing is substantiated. The principles and criteria for learning materials selection for teaching foreign language for specific purposes are defined. The groups of genres that are typical for written communication of future specialists and the classification of genres of the periodical press are analyzed.

Keywords: teaching writing in English, genre approach, genre, information genres, analytical genres, press.

УДК 37.015.3 : 796] : 613.8

Бобровник С. І.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

КОНЦЕПЦІЇ СУЧАСНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ

У статті зазначається, що феномен фізичної культури в сучасних умовах вимагає нових концепцій фізичного виховання школярів, пов'язаних з урахуванням провідних стимулів людської діяльності (інтересів, потреб, мотивів і цінностей), загальною спрямованістю на саморозвиток і самореалізацію особистості. Аналіз концепцій і підходів до підвищення ефективності фізичного виховання, проведений автором, розкриває різноманіття і полярність поглядів на досліджувану проблему. Досвід зарубіжних країн свідчить про те, що деякі дослідники у пошуках шляхів підвищення ефективності фізичного виховання віддають перевагу посиленню рухової активності, тренувальній спрямованості занять, розвитку рухових (кондиційних) здібностей перед процесом навчання руховим діям. Інші дослідники вважають, що пріоритетним має бути формування культури рухів, у зв'язку з чим основним для оптимізації фізичного стану учнів являється не кількість рухів (обсяг навантаження), а якість рухових дій, їх взаємодія як безпосередньо між собою, так і в структурі основних навчальних видів діяльності. Виділяється напрям інтеграції рухової і пізнавальної діяльності в процесі фізичного виховання (урочні заняття, факультативні навчальні заняття) на основі інтегрованого вирішення виховних, освітніх та оздоровчих завдань. Пропонується посилення освітньої спрямованості навчальних занять у системі загальної фізкультурної освіти, пов'язаної з формуванням системи спеціальних знань і раціональним використанням у повсякденній життєдіяльності. Тому аналіз існуючих зарубіжних концепцій фізичного виховання є вкрай важливим для розбудови вітчизняної системи фізичного виховання школярів.

Ключові слова: концепції, фізичне виховання, школярі.

Сучасні інноваційні та інтеграційні процеси у світі як рушійні сили еволюційного розвитку закономірно обумовлюють виникнення кризових ситуацій в освіті, у тому числі в системі фізичного виховання школярів. У сучасній освітній ситуації в Україні відзначається погіршення здоров'я школярів, нерозвиненість у них потреб у заняттях фізичною культурою і спортом. На це через низький соціально-економічний рівень впливає й

зниження мотивації до фізкультурно-спортивної активності у населення. Окрім цього, на жаль, в загальноосвітніх школах спостерігається відставання від зарубіжної практики фізичного виховання, недостатність матеріального і кадрового забезпечення. Тому проблема підвищення ефективності фізичного виховання школярів у системі освіти як ніколи актуальна на сучасному етапі. У зв'язку з цим видається доцільним аналіз сучасних концепцій фізичного виховання школярів.

Метою статті є характеристика концепцій сучасного фізичного виховання школярів.

У різних країнах концепції фізичного виховання школярів мають певну специфіку. Зарубіжні дослідники S. Boyle, G. Jones., S. Walters [8] вказують, що національні цілі збереження здоров'я досягаються лише у тому випадку, якщо зусилля шкіл, суспільства і політичних діячів спрямовані на надання молоді можливості займатися фізичною активністю. Стратегії щодо збільшення фізичної активності школярів повинні бути інтегровані на рівні сім'ї, дому, громадських організацій, а також повинні враховувати важливі гендерні відмінності [10].

Розглянемо особливості концептуальних підходів до фізичного виховання школярів у різних країнах світу.

У Канаді фізичне виховання входить до базового набору предметів на усіх рівнях шкільної освіти. Школи зазвичай мають власний стадіон і спортивний зал, рідше басейн, але заняття в басейні можуть проводитися в найближчому спорткомплексі. Також в Канаді розвинена система позаурочних занять у спортивних секціях, які включають: легку атлетику, баскетбол, волейбол, футбол, плавання, хокей, гірські лижі, крикет, бейсбол, гольф, веслування, бадмінтон, теніс, велосипедний спорт, боротьбу, фехтування і фітнес.

Особливістю фізичного виховання у США, разом з відсутністю єдиної загальнодержавної системи, є існування загальнонаціональних стандартів в цій галузі, а також рекомендацій провідних організацій з фізичного виховання та спорту, що стосуються складання шкільних програм фізичного виховання.

Американська Асоціація спорту і фізичного виховання (NASPE) визначає головні цілі шкільного фізичного виховання: формування фізично освіченої людини; пропаганда здорового способу життя, занять руховою активністю впродовж усього життя. Основні цілі і завдання шкільного фізичного виховання в США визначаються спільними цілями усієї освітньої системи: підготовка до життя; отримання знань і умінь, необхідних для повноцінних членів суспільства, конкурентоздатних фахівців; збереження працездатності і творчої активності впродовж тривалого часу.

Justin B. Moore із співавторами [9] обґрунтовують доцільність позаурочних програм для збільшення кількості і якості фізичної активності школярів.

У США великої популярності, як вказує С. А. Фірсин, набуває

концептуальний підхід до фізичного виховання, що передбачає широке використання фітнес-технологій [5]. Останнім часом здійснюються активні спроби впровадження відповідних фітнес-програм і технологій у систему фізичного виховання школярів.

У Великій Британії уже понад 100 років центральне місце займає концепція фізичного виховання, в якій акцент робиться на спорті – напрацюванні спортивних знань і умінь, участь в спортивних змаганнях і підготовка до них, досягнення спортивних результатів (з урахуванням індивідуальних здібностей), прояв фізичної і спортивної активності упродовж усього життя. При цьому заняття спортом розглядаються і як засіб формування особистісних якостей, і як засіб формування соціальних здібностей. Як вказує В. І. Столяров, здоров'я в цій концепції є лише одним з аспектів разом з такими, як розвиток особистості, формування характеру за допомогою занять спортом, його вплив на мотиваційну і вольову сфери, прагнення до індивідуального перевищення своїх спортивних досягнень [4, с. 2].

Англійська спортивна концепція, як наголошує В. В. Черкасов, спрямована на формування основ участі в спортивних заняттях після закінчення основної і середньої школи [6]. При цьому метою є не лише спортивна підготовка і формування у підростаючого покоління прагнення до високих спортивних результатів, але і забезпечення масової участі у різноманітних спортивних заходах і в інших різних формах спортивного суперництва. Центральною ідеєю цієї концепції є підготовка учнів до активного способу життя, а також прояв фізичної і спортивної активності упродовж усього життя.

У Німеччині розробляються і впроваджуються в практику фізичного виховання комплекс програм, які здійснюють акцент на творчі (креативні), естетичні і художні компоненти рухової активності. Йдеться, передусім, про програми діяльності театру рухів (спорту, пантомім). Р. Науль і К. Ріхтер виділяють три концепції фізичного виховання, які, на їхню думку, є пріоритетними не лише для педагогів їхньої країни, але також для педагогів Фінляндії, Голландії і Англії: “виховання здоров'я” (“Gesundheitserziehung”); “рухове виховання” (“Bewegungserziehung”); “спортивне виховання” (“Sporterziehung”) [4, с. 2].

Значну популярність мають шкільні змагання, які проводяться відповідно до таких програм: “Федеральні ігри молоді” (масові змагання для учнів середньої школи, які проводяться за заздальгідь складеним на рік розкладом, у тому числі у дні місцевих свят); “Молодь тренується для Олімпіади” (змагання для учнів початкової школи. Проводяться на міському, районному і земельному рівнях з 12 основних олімпійських видів спорту. Цей рух перетворився на основне ядро багатоступінчастої системи шкільних спортивних змагань Німеччини, яка передбачає співпрацю шкіл і спортивних клубів. За організацію цих змагань відповідають земельні міністерства у справах віросповідань, федеральне Міністерство внутрішніх

справ, Федерації з видів спорту, включених у програму цих змагань, і Фонд допомоги німецькому спорту).

У Франції метою програм фізичного і спортивного виховання у школах є оволодіння різними видами діяльності, які сприяють зміцненню здоров'я школярів та їх гармонійному розвитку. Програми передбачають насамперед розвиток швидкості, сили, витривалості, координації рухів, рівноваги та гнучкості. Мінімальний обсяг занять у початковій школі складає 6 годин на тиждень. Основним організаційним осередком структури шкільного спорту Франції є спортивна асоціація, яка існує у кожній школі. Французькі фахівці вважають, що така система дає змогу краще проводити роботу у рамках обов'язкового навчання фізичній культурі і занять спортом. Участь школярів у спортивних змаганнях відповідно до їх рівня фізичного розвитку і інтересів дозволяє удосконалювати придбані рухові уміння і навички. Чемпіонати з шкільного спорту проводяться на трьох рівнях: шкільному (академічному), департаментському і національному. Їх організують Національний союз шкільного спорту, Спортивний союз навчальних закладів і Головний спортивний союз вільної освіти.

У Фінляндії основною є концепція фізичного виховання, орієнтована на виховання здоров'я і здорового способу життя учнів за допомогою залучення їх до різних форм рухової активності упродовж усього життя. Як вважає В. І. Столяров, до основних умов, що забезпечують участь людини у руховій активності, фінські учені відносять: соціальне визнання (схвалення друзів і суспільства), інтелектуальний компонент (наявність знань про користь рухової активності і про здоровий спосіб життя) і наявність основних рухових умінь і здібностей [3, с. 86].

Фізичне виховання школярів у Фінляндії будується на концепції оздоровчої спрямованості. На думку В. В. Черкасова, її розробники переслідують мету сформуванню в учнів мотиви, які забезпечували б їхню участь у фізичній активності впродовж усього життєвого циклу [6]. За переконанням фінських фахівців, школа повинна забезпечити можливість участі дітей і підлітків в різних формах позакласної і позашкільної спортивної активності (діяльності).

З позицій сьогодення, фінський навчальний план, як свідчить Д. М. Анікеєв, передбачає окреме вивчення двох дисциплін, що мають відношення до перетворення фізичної природи людини – “physical education” і “health education” [1, с. 12].

У Голландії пріоритет надається концепції “рухової освіти (виховання)”, згідно якої, на думку В. І. Столярова, найважливіше значення для людини має рухова культура (культура рухів) і здатність використовувати її впродовж усього життя [4, с. 2]. На відміну від фінської концепції, в якій рухова активність розглядається виключно як засіб забезпечення здоров'я, у Голландії її оцінюють ширше, враховуючи можливість її впливу на різнобічний розвиток особистості і забезпечення міжособистісного спілкування з навколишнім світом.

У Польщі найширше представлений підхід до фізичного виховання як педагогічної діяльності, пов'язаної з соціокультурною модифікацією тіла людини. Як вказують В. І. Столяров, С. А. Фірсін і С. Ю. Барінов, спостерігаються лише деякі відмінності в конкретизації цього загального підходу [2, с. 58].

У Росії успішно зарекомендувала себе концепція спортизованого фізичного виховання Л. І. Лубишевої, В. К. Бальсевича, що створює, як вважає дослідник С. Ю. Щетинина, передумови для залучення учнів у світ спорту, можливості досягнення ними максимальних вершин, які дозволяють вивести освітній процес на новий рівень формування якостей особистості учнів, що передбачає поступове перетворення уроку фізичної культури в урок спортивної культури [7].

Концепція освітньої спрямованості у фізичному вихованні учнів Росії представлена В. П. Лукьянєнком. Автор концепції припускає таку модернізацію змісту загальної освіти у сфері фізичної культури, яка може забезпечити формування і систематичне практичне використання більшістю населення системи фізкультурних занять як інтелектуальної основи для цілеспрямованої і ефективної рухової активності людини, організованої відповідно до законів природи і особливостей індивідуального розвитку.

Ідеї спортивно-гуманістичного напряму фізичного виховання закладено у педагогічній технології В. І. Столярова. Автор проекту пропонує декілька варіантів реалізації цієї концепції. Один з варіантів передбачає перебудову системи фізкультурно-спортивної роботи в школі на основі принципів гуманістичної педагогіки і психології. Інший варіант ґрунтується на використанні органічного об'єднання спорту, мистецтва й інших духовно-творчих видів діяльності для створення умов з метою гармонійного та різнобічного розвитку особистості школяра. Третій варіант орієнтований на доповнення традиційних засобів і методів (моделей) іншими формами і методами, кожен з яких пристосований для ефективного вирішення певного соціально-культурного завдання.

Таким чином, фізичне виховання відіграє важливу роль у цілеспрямованому формуванні, корекції, зміни в потрібному напрямі фізичних, психічних, соціокультурних якостей і здібностей, а також поведінки школярів. Розглянуті концепції фізичного виховання школярів визначають перспективні шляхи перетворень фізкультурно-спортивного середовища: забезпечення умов для реалізації людинотворчого характеру фізичного виховання, формування цілісної людини в єдності його соматопсихічного (тілесного) і соціокультурного (духовного) розвитку; формування нової парадигми фізкультурно-оздоровчого руху, пов'язаної із засвоєнням нових фізкультурно-оздоровчих технологій.

Використана література:

1. *Аникеев Д. М.* Формирование современных концепций физического воспитания в странах Западной Европы во II половине XX – начале XXI века / Д. М. Аникеев // Физическое воспитание студентов. – 2012. – № 4. – С. 9-12.
2. *Столяров В. И.* Содержание и структура физкультурно-спортивного воспитания детей и молодежи (теоретический анализ) / В. И. Столяров, С. А. Фирсин, С. Ю. Баринов. – Саратов : ООО Издательский центр “Наука”, 2012. – 268 с.
3. *Столяров В. И.* Состояние и методологические основы разработки новой теории физического воспитания / В. И. Столяров. – Саратов : ООО Издательский центр “Наука”, 2013. – 204 с.
4. *Столяров В. И.* Фундаментальные теоретические основы современной системы комплексного физического воспитания / В. И. Столяров // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. – 2013. – № 2. – С. 2-6.
5. *Фирсин С. А.* Инновационные формы и методы современного физического воспитания [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.rae.ru/upfs/?section=content&op=show_article&article_id=4517&ln
6. *Черкасов В. В.* Современные концепции физического воспитания / В. В. Черкасов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.tgspa.ru/info/science/action/docs/files_51/2253.doc
7. *Щетинина С. Ю.* Основные концепции и подходы к совершенствованию физического воспитания школьников / С. Ю. Щетинина [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.kamgifk.ru/sites/default/files/magazine/27_2_2013/12.%20S.Yu
8. *Boyle S.* Physical activity among adolescents and barriers to delivering physical education in Cornwall and Lancashire, UK: A qualitative study of heads of PE and heads of schools / S. Boyle, G. Jones, S. Walters // BMC Public Health. – August 2008. – 8:273. URL : <http://www.biomedcentral.com/1471-2458/8/273>
9. *Justin B. Moore, Lori Schneider, Suzanne Lazorick, Kindal A. Shores, Aaron Beighle, Stephanie B. Jilcott, Jimmy Newkirk.* Rationale and Development of the Move More North Carolina: Recommended Standards for After-School Physical Activity // J Public Health Management Practice, 2010. – № 16 (4). – P. 359-366.
10. Physical Education in America’s Public Schools. Physical Education and School Performance. URL: http://sitemaker.umich.edu/356.-speregen-/physical_education_and_school_performance

БОБРОВНИК С. І. Концепции современного физического воспитания школьников.

В статье отмечается, что феномен физической культуры в современных условиях требует новых концепций физического воспитания школьников, связанных с учетом ведущих стимулов человеческой деятельности (потребностей, мотивов, интересов и ценностей), общей направленностью на саморазвитие и самореализацию личности. Анализ концепций и подходов к повышению эффективности физического воспитания, проведенный автором, раскрывает многообразие и полярность взглядов на исследуемую проблему. Опыт зарубежных стран свидетельствует о том, что некоторые исследователи в поисках путей повышения эффективности физического воспитания отдают предпочтение усилению двигательной активности, тренировочной направленности занятий, развития двигательных (кондиционных) способностей перед процессом обучения двигательным действиям. Другие исследователи считают, что приоритетным должно быть формирование культуры движений, в связи с чем основным для оптимизации физического состояния учеников является не количество движений (объем нагрузки), а качество двигательных действий, их взаимодействие как непосредственно между собой, так и в структуре основных учебных видов деятельности. Выделяется направление интеграции двигательной и познавательной деятельности в процессе физического воспитания (урочные занятия, факультативные учебные занятия) на основе интегрированного решения воспитательных, образовательных и оздоровительных заданий. Предлагается усиление образовательной направленности учебных занятий в системе общего физкультурного образования, связанной с формированием системы специальных знаний и рациональным использованием их в повседневной жизнедеятельности. Поэтому анализ существующих зарубежных концепций физического воспитания является крайне важным для развития отечественной системы физического воспитания.

Ключевые слова: концепции, физическое воспитание, школьники.

BOBROVNIK S. I. The conceptions of modern physical education of the schoolchildren.

The article notes that the phenomenon of physical culture in modern conditions requires new concepts of physical education of the schoolchildren, taking into account the related incentives leading human activities (needs, motives, interests, and values), the general thrust of self-realization and self-development on the personality. Analysis of the concepts and approaches to improve the efficiency of physical training, conducted by the author, reveals the diversity and polarity of views on the issues under investigation. Experience of foreign countries suggests that some researchers to find ways to improve the effectiveness of physical education give preference to enhance motor activity, training orientation sessions, and development of motor (conditional) abilities before the process of learning motor actions. Other researchers believe that priority should be creating a culture of movement, and therefore the main to optimize the physical condition of students are not the number of movements (volume load), and the quality of motor actions and their interaction with each other directly, and in the structure of the main teaching activities. Provided direction integration of motor and cognitive activity in physical education (the appointed class, optional training sessions) on the basis of an integrated educational solutions, educational and health care jobs.

It is proposed to strengthen educational orientation training sessions in the general sports education, related to the formation of the special knowledge and rational use them in the everyday life. Therefore, the analysis of existing foreign concepts of physical education is essential for the development of the national system of physical education.

Keywords: *the conceptions, physical education, schoolchildren.*

УДК 373.3.011.3-051:005.336.2:378.22(045)

Варецька О. В.
Інститут вищої освіти НАПН України

РОЛЬ МАГІСТРАТУРИ У РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті розглянуто питання магістерської освіти в Європейських країнах, США, Росії та Україні. Висвітлено проблемні аспекти освіти магістрів як навчання дорослої людини. Досліджено можливість розвитку соціальної компетентності вчителів початкової школи в умовах магістратури. Здійснено аналіз декількох магістерських програм різної професійної спеціалізації щодо їхньої спрямованості на розвиток соціальної компетентності педагога. З'ясовано причини незатребуваності серед вчителів магістерської освіти як другої та як підвищення кваліфікації. Зроблено висновок про вищу продуктивність системи післядипломної педагогічної освіти для розвитку протягом життя соціальної компетентності вчителів початкової школи.

Ключові слова: *магістратура, магістерська освіта, магістр, соціальна компетентність, вчитель початкової школи, післядипломна освіта.*

Запровадження у 90-х роках ХХ століття ступеневої системи підготовки фахівців й відповідно підписання Болонської угоди 2005 року задля забезпечення якості вищої освіти, її інтеграції в європейське й світове освітнє співтовариство визначили напрям модернізації вищої освіти України. Адже розвиток самодостатньої особистості відповідно до